

М.С. Яворський

Львівський державний центр науки, інновацій та інформатизації, Львів

ІНФОРМАЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНИЙ ЦЕНТР ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ТА ПАРТНЕР ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-ФАХОВИХ СЕРЕДОВИЩАХ РЕГІОНУ

Обґрунтована актуальність формування у кризовий період дієвих громадських осередків на основі самоорганізації фахівців з різних професійних середовищ та роль регіональних інформаційно-інноваційних центрів в ініціації та підтримці таких процесів. Висвітлено практичний досвід Львівського державного центру науки, інновацій та інформатизації у створенні та підтримці діяльності громадських організацій у науково-інноваційній, підприємницькій та освітній сферах західного регіону України.

Ключові слова: громадська організація, інтелект, інновація, розвиток.

Як свідчить практика [1], обов'язковою складовою успішних реформ у багатьох країнах світу був пріоритетний розвиток інтелектуально-фахового потенціалу та активне його залучення через громадські організації (ГО) до проведення необхідних змін, зокрема у науково-інноваційній, підприємницькій та освітній сферах.

Світовий досвід показує, що життєвий рівень усіх прошарків населення, соціально-економічна ситуація в країні визначаються ступенем освіченості суспільства, його ставленням до інтелектуальних і духовних цінностей та інновацій. Лише інтелектуально та духовно багате суспільство [2], яке спроможне стати на шлях гармонійного інноваційного розвитку, є гарантом побудови сильної, справедливої та конкурентоспроможної у глобальному світі держави, що забезпечить умови для самореалізації і достойного рівня життя кожного громадянина, навіть за відсутності енергоносіїв і корисних копалин.

Для активізації вітчизняного інтелектуально-фахового потенціалу перш за все необхідно на державному рівні створити в Україні ефективну інфраструктуру та стимулюючі фінансово-кредитні і правові механізми для перетворення нових ідей в комерційні продукти та послуги [3, 4, 5]. З іншого боку, у сьогоднішніх соціально-політичних умовах потрібен високий рівень самоорганізації науково-технічної інтелігенції, підприємців, освітян та збільшення їхнього впливу на процеси реформ у всіх сферах суспільного життя.

Каталізаторами формування громадських організацій для підтримки позитивних змін, зокрема у науково-винахідницькому, підприємницькому та освітньому середовищах, повинні стати як активні підприємства та організації усіх форм власності, так і небагато особистості, моральні авторитети.

Певний досвід такої діяльності набуто в західному регіоні України [6, 7]. Значну роль у цьому питанні відіграє Львівський державний центр науки, інновацій та інформатизації (ЛьвЦНІ) – далі Центр.

З моменту утворення і до сьогоднішнього дня Центр позиціонує себе як складовий елемент регіональної інноваційної системи та сприяє просуванню результатів науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, винаходів українських вчених і новаторів на внутрішній та зарубіжні ринки.

Зважаючи на існуючі реалії та гостру потребу в консолідації українського суспільства для проведення необхідних соціально-економічних реформ, Центр виступає ініціатором створення та партнером осередків громадсько-професійної активності у науково-інноваційній, підприємницькій та освітянській сферах, сприяє процесам самоорганізації і гармонійному інноваційному розвитку місцевих територіальних громад. Ця робота проводиться у тісному контакті з науковими установами, вищими навчальними закладами (ВНЗ), бізнес-асоціаціями, громадськими організаціями та зацікавленими суб'єктами підприємницької діяльності [8].

Підтримуючи неурядові організації та кластерні структури, Центр ставить собі за мету стати інтелектуально-організаційним ядром таких партнерств, які здатні формувати і реалізовувати ефективні екологічно-безпечні інноваційно-інвестиційні проекти, продукувати та передавати в економіку нові знання та інформацію, сприяти вихованню високодуховної та високоморальної ділової еліти, спроможної швидко реагувати на глобальні і локальні зміни, допомагати українським вченим і спеціалістам у налагодженні міжнародних контактів.

За безпосередньої участі Центру або за його підтримки у регіоні було створено 4 бізнес-асоціації, 19 громадських об'єднань, 3 науково-технологічних парки, 3 кластери, 3 недержавні ВНЗ. У 90-х роках ХХ ст. Центр виступив засновником міжнародної виставки-ярмарку «Галицькі контракти», західноукраїнської біржі науково-технічної продукції, регіональної Асоціації інноваційних фірм «Львівтехнополіс», постійно діючої виставки «Інновації та інвестиційні проекти західного регіону України» та став партне-

ром Асоціації захисту прав винахідників «Атлант», Асоціації малих і середніх підприємств «Львівська гільдія».

У першому п'ятнадцятиріччі ХХІ ст. за рахунок власних і залучених ресурсів у співпраці із Західним науковим центром Національної академії наук та Міністерства освіти і науки України (ЗНЦ НАН і МОН України), промислово-підприємницьким колами, органами місцевої влади і громадськими організаціями на платформі Центру були утворені та отримали підтримку:

- ✦ регіональний інтернет-портал «Інноваційне підприємництво» (<http://www.cstei.lviv.ua>);
- ✦ західний регіональний контактний пункт по співпраці з Європейським Союзом (ЄС) у сфері науки і технологій;
- ✦ контактний пункт польських регіонів;
- ✦ аналітико-інформаційний осередок з питань використання енергоощадних технологій з демонстраційною експозицією;
- ✦ осередок організаційної підтримки діяльності Львівського крайового товариства «Рідна школа» (<http://www.ridnashkola.lviv.ua>);
- ✦ партнерська мережа «Регіональний бізнес-інноваційний центр «Львівтехнополіс», у середовищі якої отримали старту інформаційно-організаційну підтримку такі малі інноваційні підприємства, як «Астер» (біотехнології); «Петерсон-системи» (інформаційно-комунікаційні технології); медико-логопедичний центр «Світава Галицька»; група компаній «ВЕЕМ» (будівництво, виробництво меблів); «Інвестпроект» (проектно-пошукові роботи); «Новий погляд» (дизайн); «Пролог» (нові технології для ремонту та утримання доріг) та ін.
- ✦ громадська організація «Агенція європейських інновацій» (АЕІ);
- ✦ національний контактний пункт «Малі та середні підприємства» рамкової програми ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт—2020»;
- ✦ консорціум «Львіввалеополіс»;
- ✦ клуб винахідників і новаторів «Інтелект—Культура—Капітал».

За участі Центру були реалізовані спільні проекти з такими громадськими об'єднаннями та інноваційними структурами:

- ✦ студентська громадська організація «Лабора-торія ідей»;
- ✦ громадська організація молодих учених «Пантеон наук»;
- ✦ ГО «Інститут громадського лідерства»;
- ✦ Львівська обласна асоціація малого та середнього підприємництва;
- ✦ ГО «Товариство «Турківщина» у м. Львові»;
- ✦ Всеукраїнське громадське товариство «Бойківщина» ХХІ століття»;
- ✦ молодіжна газета «Галицьке юнацтво»;
- ✦ Львівська обласна Мала академія наук;
- ✦ благодійний фонд «Львівська дитяча галерея»;
- ✦ ГО «Науково-дослідне об'єднання»;
- ✦ регіональна агломерація «Дрогобиччина»;
- ✦ сільськогосподарський обслуговуючий кооператив «Вулкан» (с.м.т. Бориня Турківського р-ну Львівської області);
- ✦ об'єднання підприємницьких організацій Львівщини;
- ✦ Комітет підприємців з питань промислового розвитку та інновацій Львівської торгово-промислової палати;
- ✦ благодійна організація (БО) «Фонд розвитку Глинян» (м. Глиняни Золочівського району Львівської області);
- ✦ ГО «Агенція розвитку Стрийщини»;
- ✦ ГО «Агенція економічного розвитку Турківщини»;
- ✦ агенція місцевого розвитку м. Самбора Львівської області;
- ✦ Рада роботодавців Львівського центру профтехосвіти державної служби зайнятості;
- ✦ ГО «Ротарі — клуб «Львів»»;
- ✦ асоціація органів місцевого самоврядування «Єврорегіон Карпати—Україна»;
- ✦ агенція регіонального розвитку та європейської інтеграції (м. Львів).
- ✦ технопарк «Яворів»;
- ✦ Науковий парк Ужгородського національного університету;

✦ Науковий парк «Інноваційно-інвестиційний кластер Тернопілля».

Титульними для Центру і важливими для регіону стали організовані разом з партнерами міжнародні науково-практичні конференції:

- ✦ «Нетрадиційні і поновлювані джерела енергії як альтернативні первинним джерелам енергії в регіоні»;
- ✦ «Ресурси природних вод Карпатського регіону: проблеми охорони та регіонального використання»;
- ✦ «Розвиток науково-технологічних парків та інноваційних структур інших типів: Україна і світовий досвід».

У багатьох випадках як фундамент для налагодження партнерської діяльності були використані результати бюджетних науково-дослідних робіт «Актуалізація регіонального сегменту державної інноваційно-інформаційної інфраструктури для супроводження процесів інтеграції науки з промисловою та соціально-економічною сферами» та «Дослідження стану розвитку інноваційної інфраструктури України в регіональному розрізі», виконаних Центром протягом останніх років. Зокрема Центр брав активну участь при розробці і реалізації міжнародних грантових проектів «Запровадження енергоощадних технологій в Глинянській районній лікарні» і «Відновлення приміщення старої школи та створення на її базі інтелектуального та розвиткового центру — багатофункціонального навчально-виробничого комплексу трансформерного типу «Мозаїка» (БО «Фонд розвитку Глинян»), при розробці Програми створення наукового парку «Ужгородський національний університет», при підготовці Програми сприяння розвитку підприємства у м. Львові на 2014—2016 рр. та ін.

Пропозиції Центру щодо застосування механізму громадсько-державного партнерства для регіонального розвитку були використані з метою формування на базі Західного наукового центру НАН і МОН України науково-організаційної та експертно-технологічної платформи регіональної інноваційної системи [8, 9],

при підготовці та проведенні II-го (2005 р.), III-го (2010 р.) та IV-го (2014 р.) Всеукраїнських педагогічних конгресів, організатором яких виступило Львівське Крайове товариство «Рідна школа», п'ятих Всесвітніх бойківських фестин (2012 р.) та третього Всесвітнього конгресу етнічної групи українців-бойків (2015 р.), основним організатором яких було Всеукраїнське громадське товариство «Бойківщина XXI століття».

Як приклад ефективної моделі кооперації для досягнення поставленої мети можна привести результати співпраці з ГО «Агенція європейських інновацій (АЄІ)». Протягом 2010–2015 рр. АЄІ спільно з ЛьЦНІІ у партнерстві із зарубіжними експертами та організаціями реалізували ряд експертно-консультаційних проектів у сфері інформаційно-комунікаційних технологій, енергозбереження, відновлюваних та альтернативних джерел енергії, реформи сфери водопостачання та водовідведення, інвестицій та промоцій малих міст. У результаті проведення семінарів, консультацій, навчальних виїздів до Польщі та інших країн ЄС утворилися сталі проектні групи у різних сферах економічного життя, які почали вже втілювати тверді інноваційно-інвестиційні проекти.

Нові можливості для такого плідного співробітництва надав новий польсько-український проект FARADAY (2013–2014 рр.) «Побудова довготривалих механізмів транскордонної співпраці у сфері відновлюваних джерел енергії», який був підтриманий програмою транскордонного співробітництва «Польща—Україна—Білорусь». Загальна мета проекту полягала у покращенні умов для розвитку та використання відновлюваних джерел енергії на території двох регіонів, охоплених проектами Кроснянсько—Перемишльського субрегіону Польщі та Львівської області в Україні. Одним із результатів проекту є встановлення на будівлі ЛьЦНІІ пілотної установки генерації електроенергії з фотомодулів загальною потужністю 2,0 кВт та вітростанції потужністю 0,5 кВт.

Слід відзначити, що форми діяльності регіональних ЦНІІ, підтверджені успішною прак-

тикою, знайшли своє відображення у Державній цільовій економічній програмі «Створення в Україні інноваційної інфраструктури на 2009–2013 роки» (Постанова Кабінету Міністрів України від 14 травня 2008 р., № 477) та у Державній цільовій програмі розвитку системи інформаційно-аналітичного забезпечення реалізації державної інноваційної політики та моніторингу стану інноваційного розвитку економіки (Постанова Кабінету Міністрів України від 7 травня 2008 р., № 439) [10].

Зокрема, у вищеназваних Державних програмах за ініціативи Центру було заплановано утворення в ряді областей регіональних інформаційно-аналітичних бізнес-інноваційних центрів (РІАБІЦ) європейського зразка на базі існуючих інформаційних структур.

Однак, як і багато інших державних програм, ці програми через відсутність повноцінного бюджетного фінансування не були виконані і РІАБІЦ не були створені.

Щоб успішно розвиватися у сьогоднішніх кризових умовах і бути дієвими елементами регіональної складової національної інноваційної системи, вирішувати виниклі проблеми з утриманням та експлуатацією майнових комплексів, центрам потрібно кооперуватися та формувати спільні проекти з фінансово потужнішими структурами, зокрема вищими навчальними закладами регіону. Наприклад, враховуючи науково-інноваційний потенціал та ресурсні можливості Національного університету «Львівська політехніка», досвід, наявність майнового комплексу та організаційно-фахові компетенції Львівського державного центру науки, інновацій та інформатизації, доцільно було б ввести ЛьЦНІІ у структуру університету і створити на його базі Регіональний науково-інноваційний центр (РНЦ).

Місія РНЦ полягала би в розвитку науково-технічної та інноваційної діяльності у західному регіоні України за рахунок ефективного і раціонального використання науково-інноваційного потенціалу регіону, насамперед Національного університету «Львівська політехніка», його

матеріально-технічної бази та фінансів. Це можна проводити такими засобами: продукування та поширення нових знань, науково-технічної та ділової інформації на українському та міжнародному ринках та їх обміну; комерціалізація результатів наукових досліджень та їх впровадження в реальний сектор економіки; виховання ініціативних, креативних, професійно підготовлених молодих підприємців з активною життєвою позицією, бажанням досягти успіху та здатністю формувати сучасний інноваційний сектор економіки задля підвищення рівня самоорганізації та добробуту людей.

У складі РНІЦ реально створити та розвинути такі структурні підрозділи:

- 1) інноваційний бізнес-інкубатор;
- 2) регіональний центр комерціалізації та трансферу технологій;
- 3) регіональний центр науково-технічної та економічної інформації;
- 4) регіональний навчально-науковий інститут винахідництва;
- 5) науково-пізнавальний молодіжний центр.

Крім того, з метою подальшого розвитку громадянського суспільства, формування інноваційної культури у професійних середовищах регіону органам державної виконавчої влади і місцевого самоврядування слід активно на конкурсних засадах залучати до виконання державних завдань та матеріально підтримувати ті громадські організації, які результативно зарекомендували себе у сферах освіти, науки, підприємництва та інноваційної діяльності, та утворювати на засадах партнерства між державним, приватним та громадським секторами Агенції регіонального розвитку [11].

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрощук Г.О., Давимюка С.А., Федюлова Л.І. Національні інноваційні системи: еволюція, детермінанти результативності. — К.: Парлам. вид-во, 2015. — 512 с.
2. Калитич Г.І. Духовно-інтелектуальне відродження нації через самоствердження людини // Допомога автотрам нових ідей. — 1996. — №1–2. — С. 3–7.
3. Геєць В.М., Семіноженко В.П. Інноваційні перспективи України. — Харків: Константа, 2006. — 272 с.

4. Денисюк В.А. Розвиток інноваційних територіальних структур як важливої складової української інноваційної системи // Економічний часопис. — 2003. — Т. 21, № 7–8. — С. 43–47.
5. Мазур А.А., Гагауз Н.В. Современные инновационные структуры. — Харьков: СПД Либуркина Л.М., 2005. — 348 с.
6. Соловійов В.П., Кореняко Г.І., Головатюк В.М. Інноваційний розвиток регіонів: питання теорії та практики. — К.: Фенікс, 2008. — 224 с.
7. Яворський М.С. Менеджмент, основні напрямки та результати діяльності державного підприємства в умовах змін (на прикладі Львівського центру науково-технічної і економічної інформації). — Львів: ЛьЦНТЕІ, 2006. — 32 с.
8. Яворський М.С. Про застосування механізму громадсько-державного партнерства для управління процесом побудови регіональної інноваційної системи // Бюлетень Західного наукового центру. 2012-2013 / Національна академія наук України та Міністерство освіти і науки України. Західний науковий центр. — Львів: ПАІС, 2013. — С. 195–198.
9. Залізняка Б.В. До праці панове! // Наука та інновації — 2015. — Т.11, № 3. — С. 79–80.
10. Яворський М.С. Стратегія розвитку центрів науково-технічної і економічної інформації як базових елементів регіональної інноваційної інфраструктури // Наука та наукознавство. — 2009. — Т.5, № 4 (66). — С. 3–14.
11. Закон України «Про засади державної регіональної політики» // Відомості Верховної Ради України від 27.03.2015р., ст. 90. — № 13. — С. 721.

REFERENCES

1. Androshhuk G.O., Davymuka S.A., Fedulova L.I. *Nationalni innovacijni systemy: evolucija, determinanty rezul'tatyvnosti*. Kyiv: Parlam. vyd-vo, 2015 [in Ukrainian].
2. Kalytych G.I. Duhovno-intelektual'ne vidrodzhennja nacii' cherez samostverdzhennja ljudyny. *Dopomoga avtoram novykh idej*. 1996. No 1–2: 3–7 [in Ukrainian].
3. Gejec' V.M., Semynozhenko V.P. *Innovacijni perspektivy Ukrainy*. Harkiv: Konstanta, 2006 [in Ukrainian].
4. Denysjuk V.A. Rozvytok innovacijnyh terytorial'nyh struktur jak vazhlyvoi skladovoi' ukrai'ns'koi' innovacijnoi' systemy. *Ekonomichnyj chasopys*. 2003. 21(7–8): 43–47 [in Ukrainian].
5. Mazur A.A., Gagauz N.B. *Sovremennye innovacionnye struktury*. Har'kov: SPD Lyburkina L.M., 2005 [in Russian].
6. Solovjov V.P., Korenjako G.I., Golovatjuk V.M. *Innovacijnyj rozvytok regioniv: pytannja teorii' ta praktyky*. Kyiv: Feniks, 2008 [in Ukrainian].
7. Javors'kyj M.S. *Menedzhment, osnovni naprjamky ta rezul'taty dijal'nosti derzhavnogo pidpryemstva v umovah zmin (na prykladi Lvivs'kogo centru naukovo-tehnichnoi'*

- i ekonomichnoi' informacii'*). Lviv: LvCNTEI, 2006 [in Ukrainian].
8. Javors'kyj M.S. Pro zastosuvannja mehanizmu gromad-s'ko-derzhavnogo partnerstva dlja upravlinnja procesom pobudovy regional'noi' innovacijnoi' systemy. *Bjuleten' Zahidnogo naukovogo centru. 2012-2013*. Nacional'na akademiya nauk Ukraїny ta Ministerstvo osvity i nauky Ukraїny. Zahidnyj naukovyj centr. Lviv: PAIS, 2013: 195–198 [in Ukrainian].
 9. Zaliznjak B.V. Do praci panove! *Nauka innov.* 2015. 11(3): 79–80 [in Ukrainian].
 10. Javors'kyj M.S. Strategija rozvytku centriv naukovotekhnichnoi' i ekonomichnoi' informacii' jak bazovyh elementiv regional'noi' innovacijnoi' infrastruktury. *Nauka ta naukoznavstvo*. 2009. no 4(66): 3–14 [in Ukrainian].
 11. Zakon Ukraїny «Pro zasady derzhavnoi' regional'noi' polityky. *Vidomosti Verhovnoi' Rady Ukraїny vid 27.03.2015*. st. 90. no 13. S. 721 [in Ukrainian].

М.С. Яворский

Львовский государственный центр науки, инноваций и информатизации, Львов

ІНФОРМАЦІОННО-ІННОВАЦІОННИЙ
ЦЕНТР КАК ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ
И ПАРТНЕР ОБЩЕСТВЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ
В ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНО-ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ
СРЕДАХ РЕГИОНА

Обоснована актуальность формирования в кризисный период действенных общественных организаций на основе самоорганизации специалистов из разных про-

фессиональных сред и роль региональных информационно-инновационных центров в инициации и поддержке таких процессов. Освещен практический опыт Львовского государственного центра науки, инноваций и информатизации в создании и поддержке деятельности общественных организаций в научно-инновационной, предпринимательской и образовательной сферах западного региона Украины.

Ключевые слова: общественная организация, интеллект, инновация, развитие.

M.S. Yavorsky

Lviv State Centre of Science,
Innovations and Informatization, Lviv

INFORMATION AND INNOVATION CENTER
AS A FACTOR OF NGO DEVELOPMENT
AND PARTNER IN INTELLECTUAL
AND PROFESSIONAL ENVIRONMENT
OF THE REGION

Relevance of forming during the crisis effective public institutions based on self organization of specialists from different professional environments and the role of regional information and innovation centers in the initiation and maintenance of such processes are substantiated. Practical experience of the Lviv State Centre of Science, Innovations and Informatization in the creation and support of NGOs in research and innovation, business and educational fields in Western Ukraine is elucidated.

Keywords: NGO, intelligence, innovation, development.

Стаття надійшла до редакції 19.09.15